

Nytt fra KDD

Tore Leite, Silje Dragsund og Anne Beate Tangen

Nettverkssamling Trondheim 1. november 2023

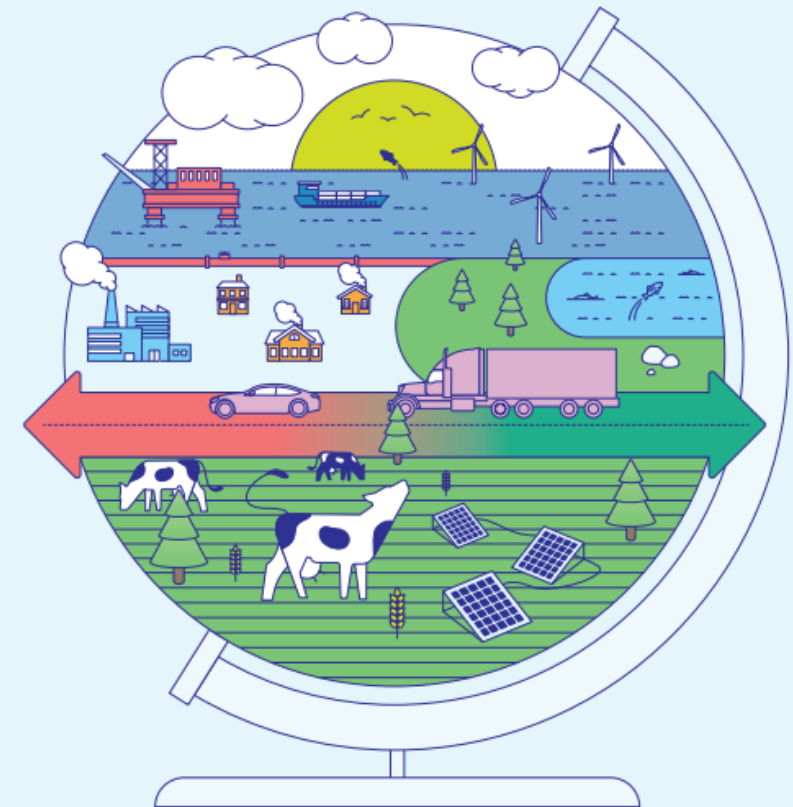
Siste nytt fra KDD i tiden?

- Nasjonale forventinger for kommunal og regional planlegging
- Klimaverktøy, byvekstavtaler og arealdataverktøy
- Samfunnsoppdraget om klimanøytrale og smarte byer
- Nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Omstilling til lavutslipp

Veivalg for klimapolitikken mot 2050

Meld. St. 27

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Eit godt liv i heile Noreg
– distriktpolitikk for framtida

Meld. St. 28

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Gode bysamfunn med små skilnader

Nasjonale forventninger for kommunal og regional planlegging

Nasjonale forventningar til planlegging

- Gir oversikt over regjeringa sine viktigaste føringar for planlegginga.
- Skal følgjast opp i arbeidet med planstrategiar og planar, og leggjast til grunn for staten si deltaking i planprosessane.
- Skal bidra til effektive planprosessar og færre motsegner.

Oppbygginga av forventningsdokumentet

1. Innleiing
2. Samordning og samarbeid i planlegginga
3. Trygge og inkluderande lokalsamfunn
4. Velferd og berekraftig verdiskaping
5. Klima, natur og miljø for framtida
6. Samfunnstryggleik og beredskap

Planlegginga skal fremje berekraftig utvikling

Berekraftsmåla, nasjonale klima- og miljømål, lokalt folkestyre og løysingar som styrkjer verdiskaping og busetting i heile landet, blir lagde til grunn for den overordna samfunns- og arealplanlegginga og for staten si deltaking i planprosessane.

Trygge og inkluderande lokalsamfunn

- Levande byar, tettstader og bygder
- Nok og varierte bustader
- Gode fysiske rammer for kvardagslivet
- Natur- og kulturmiljø som ressurs
- Betre levekår og folkehelse
- Varierte møteplassar og tilbod

Regjeringa sine forventningar

19. Det blir lagt til rette for å utvikle gode lokalsamfunn i bygd og by, i små tettstader og spreiddbygde område med tilgang til bustader og tenester i tråd med kommunale føresetnader og behov.

23. Det blir lagt til rette for at eldre som ønskjer det, kan bli buande lenger i eigen bustad. Kommunane ser utviklinga i helse- og omsorgstenester i samanheng med bustadplanlegging og den langsiktige økonomien til kommunen.

24. Kommunane bruker arkitektur som eit verktøy i samfunnsutviklinga og definerer lokale ambisjonar for arkitektur og byggjeskikk. Særpreg, kulturmiljø og viktige landskapstrekk ved stadene blir lagde vekt på i by- og stadsutvikling.

Regjeringa sine forventningar

20. I byar og tettstader lokaliserer ein bustader, næringsverksemd, arbeidsplassar, handel og tenestetilbod slik at dei bidreg til å styrkje attraktiviteten til stadene og byggjer opp under sentrumsfunksjonane. Sentrumsområda blir utvikla og følgde opp i samarbeid med private aktørar og innbyggjarane.

25. Det blir sett av tilstrekkelege areal av god kvalitet til grønstruktur, uterom og møteplassar som stimulerer til fysisk aktivitet, naturoppleving og sosialt fellesskap, samtidig som byar og tettstader blir utvikla gjennom fortetting og transformasjon.

26. Sykling og gåing og kollektivtrafikk blir prioriterte i byar og tettstader gjennom planlegging av heilskapleg infrastruktur som er samanhengande, tilgjengeleg, attraktiv og trygg. I arbeidet med byvekstavtalar i dei store byane skal hovudtyngda av vekst i bustader og arbeidsplassar kome i eller i nærleiken av større knutepunkt for å byggje opp under nullvekstmålet, med dei tilpassingar som følgjer av den enkelte avtalen.

Klima, natur og miljø for framtida

- Heilskapleg planlegging for å nå klima- og miljømåla
- Førebyggje klimagassutslepp og sikre moglegheita for karbonopptak
- Ta vare på naturmangfald, friluftslivsinteresser og kulturmiljø
- Reine og rike vatn og vassdrag

Regjeringa sine forventningar

47. Ved revidering av arealdelen i kommuneplanen, vurderer kommunen om tidlegare godkjend arealbruk skal endrast av omsyn til klima, naturmangfald, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpassing, samfunnstryggleik og eit føremåls-tenleg utbyggingsmønster.

48. Omdisponering og nedbygging av karbonrike areal, inkludert myr, tidevassump og andre typar våtmark og skog, blir så langt som råd unngått, slik at ein held ved lag evna areala har til lagring og opptak av karbon.

49. Fortetting og transformasjon av bustad- og nærings-område blir vurdert før nye, større utbyggingsområde blir sette av og tekne i bruk.

Regjeringa sine forventningar

50. Regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og overordna transportløysingar blir fastsette i regionale eller interkommunale areal- og transportplanar. Planane tek omsyn til regionale og lokale føresetnader og utbyggingspress.

51. Klimagassutslepp, kø, luftforureining og støy blir redusert ved å leggje til rette for kollektivtransport, sykkel og gåing, effektiv arealbruk og avgrensa sentrumsområde og tettstader.

53. Viktig naturmangfald, jordbruksareal, vassmiljø, friluftslivsområde, overordna grønstruktur, kulturmiljø og landskap blir kartlagde og sikra i planlegginga. Samla verknader av eksisterande og planlagd arealbruk blir lagd vekt på.

Klima, byvekstavtaler, nullvekstmålet og arealdataverktøyet

Veiledning om klima i Plan- og bygningsloven

- Arbeidsgruppe utarbeider veikart arbeidsverktøy og veiledning for hvordan kommunene kan ta hensyn til klima i sin planlegging etter plan- og bygningsloven
- Ledes av Miljødirektoratet og skal leveres høsten 2023
- Oppdrag fra KLD, KDD, LMD og SD
- Deltagere fra berørte direktorat, KDD og KS
- Nytt tema her: arealbruksendringer

Byvekstavtalene

- Ny og utvidet avtale her i Trondheimsregionen
- Ny avtale med Tromsø nå signert
- Nye avtaler med Kristiansandregionen og Nedre Glomma skal prioriteres
- Byvekstavtaleinstituttet omfatter fremdeles de 9 byområdene
- Ikke økte rammer for inngåtte byvekstavtaler

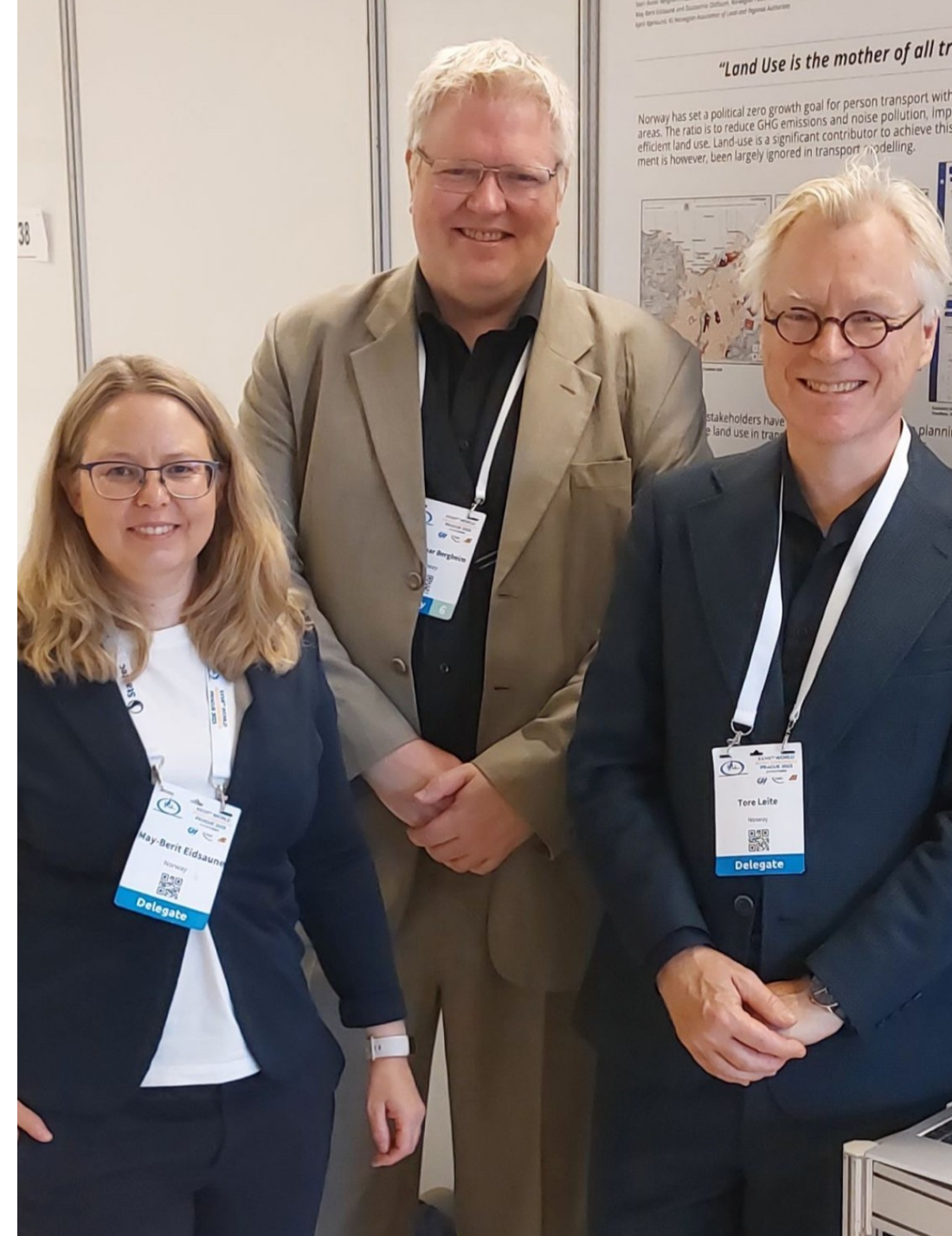
Her signeres den omstridte avtalen: – Skal gjøre milliardinvesteringer som skal gjøre Tromsø ny

Status for arbeidet med arealdataverktøyet (ADV)

- Presentasjon av ADV på PIARC World Conference 2023
- Der ute: behov for integrering av arealbruk i transportmodeller
- Her hjemme: NTP er tydelig på at forutsetningene i ADV påvirker hvor veksten kommer

Flere byanalyser med ADV: Trondheim, Grenland, Oslo og Akershus

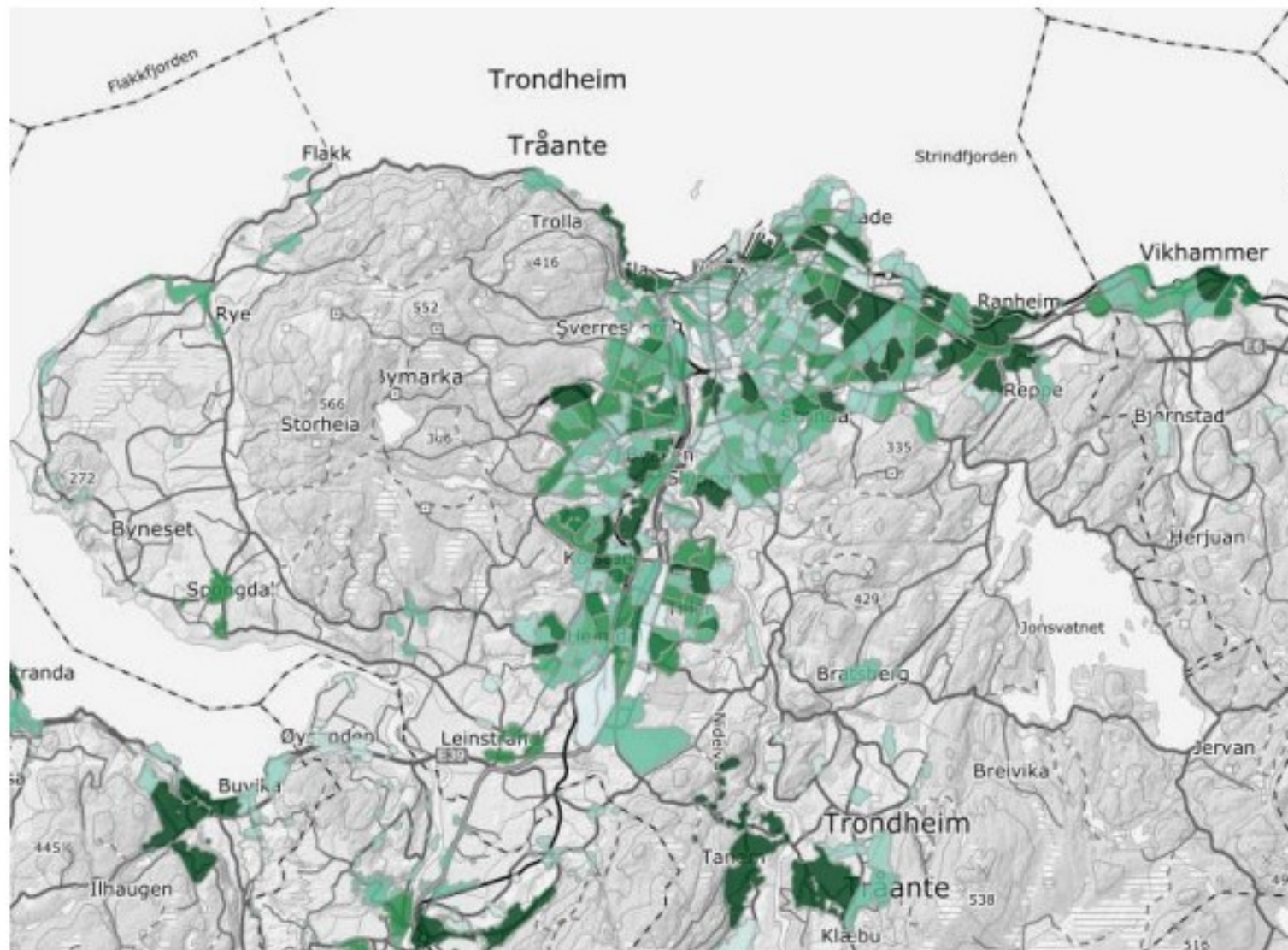

Bruk av ADV i Trondheim

KPA 2022-2034

Brundalsforbindelsen

NTP 2025-2036

Kilde: [Trondheim - bruk av ADV - nettverkssamling \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

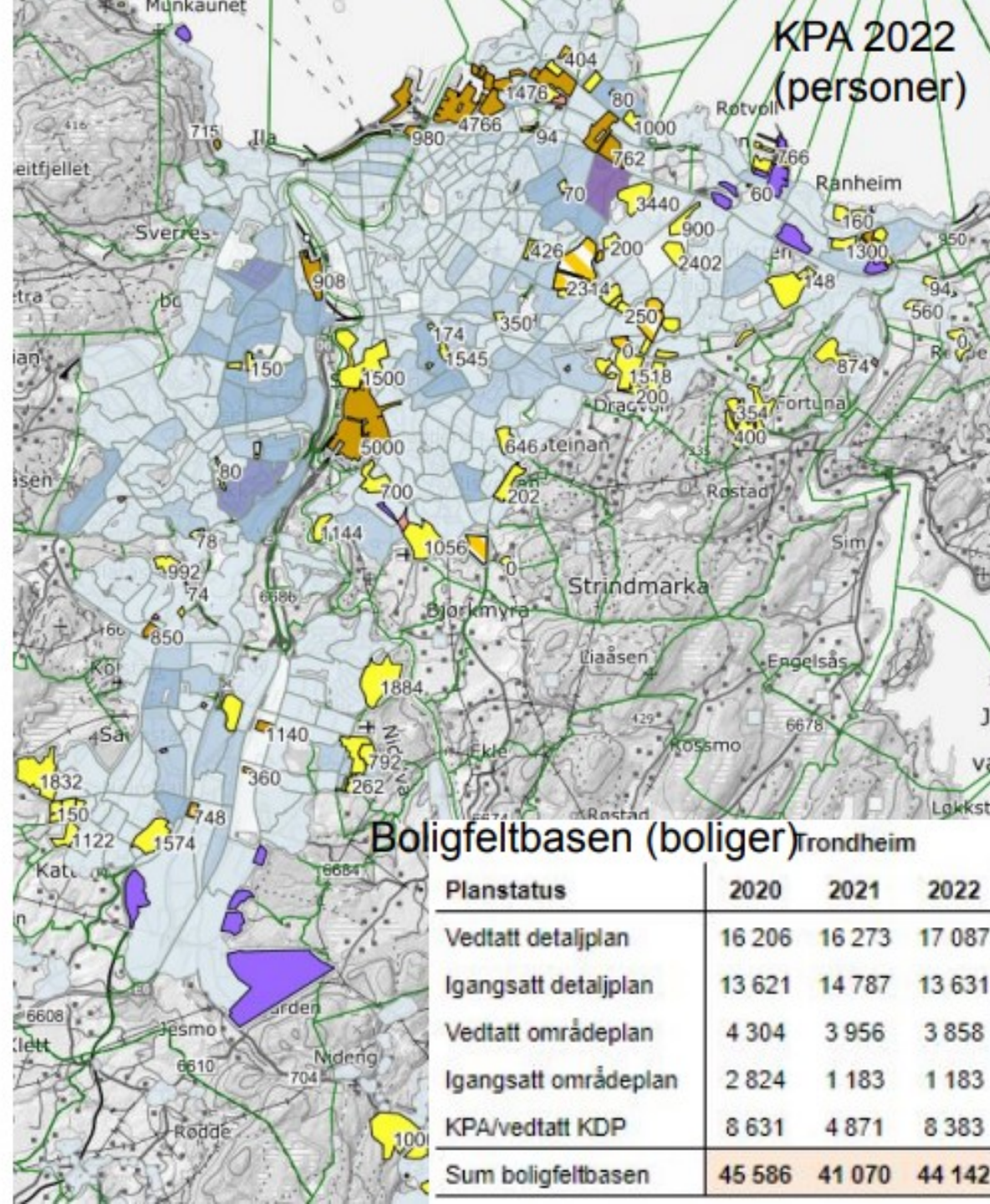
Framtidige utb.omr i ADV

Basert på Trondheim kommunes oversikt over kjente boligfelt (“boligfeltbasen”).

Ingen store forskjeller mellom KPA 2012 og KPA 2022.

“Boligfeltbasen” har registrert et boligpotensiale på over 40 000 boliger, hvorav over 16 000 er i vedtatte detaljplaner. Det tilsvarer over 8 år med boligbygging (1 800 boliger i året).

Kilde: [Trondheim - bruk av ADV - nettverkssamling \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

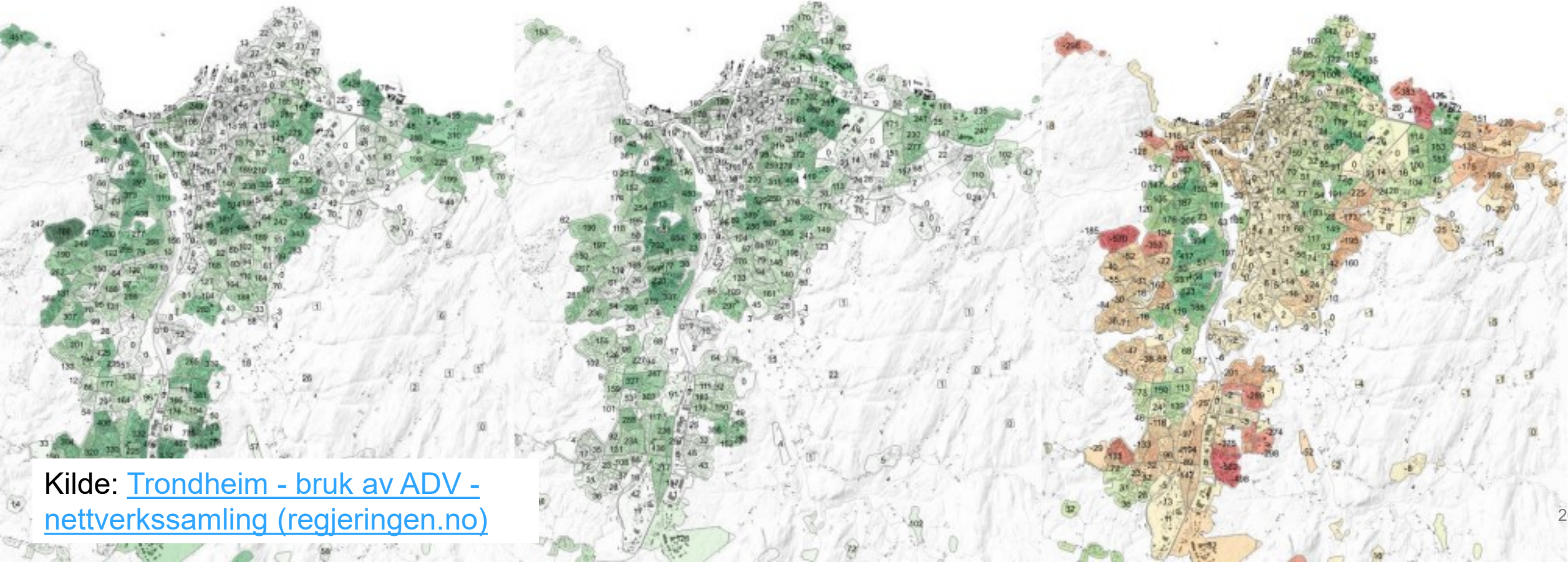
Fortettingsanalyser (antall personer)

I fortettingsanalysene nedenfor for de to KPA'ene har de begge blitt gitt like mye potensial totalt sett, men fordelingen blir annerledes.

Vedtatt KPA 2012

Høringsforslag KPA 2022

Endring

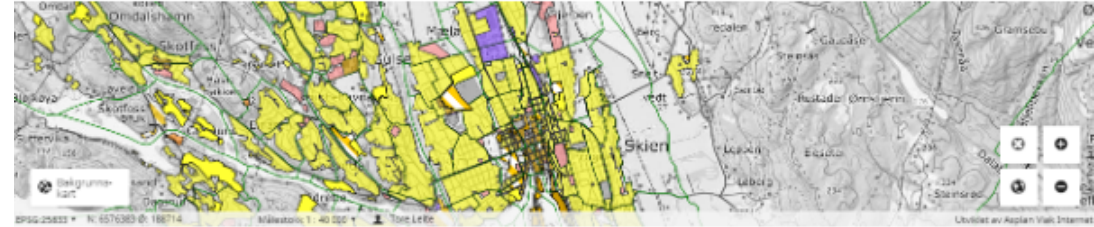
Kilde: [Trondheim - bruk av ADV - nettverkssamling \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

ADV framover

- ADV-brukernettverk med Teams-møter
- Brukersamling i Trondheim i april 2023
- Ny brukersamling i Oslo i november 2023
- Opplæring «*on demand*»

Kontinuerlig videreutvikle brukergrensesnitt, resultatvisninger og metodikk i ADV/RTM

[ADV-nyhetsbrev - regjeringen.no](https://regjeringen.no)

ADV-nyhetsbrev 3 - 2023

Teams-møte for ADV-brukernettverk

Vi inviterer til et møte i ADV-brukernettverket på Teams. Møte blir den torsdag 12. oktober fra 12 – 13.30.

Dagsorden for brukernettverket

- Status og nytt fra NTP- faggruppe areal
- Gjennomgang og spørsmål rundt innlegging av kapasitet i arealplanene

Microsoft Teams-møte

Bli med fra datamaskinen, mobilappen eller romenheten

[Klikk her for å bli med i møtet](#)

Møte-ID: 312 823 213 829

Passord: qoKZaU

[Last ned Teams](#) | [Join on the web](#)

Ta med en kaffekopp!

ADV-brukersamling i Oslo 13.- 14. november 2023

Samfunnsoppdrag om klimanøytrale og smarte byer

Horisont Europa og samfunnsoppdrag

- Norge deltar i EUs store, nye rammeprogram for forskning og innovasjon 2021 -2027, Horisont Europa, med et budsjett på 95,5 mrd. Euro.
- Norske aktører kan søke om midler på lik linje med bedrifter, offentlige virksomheter og forskningsinstitusjoner i EU-medlemsland.
- Kommisjonen har lansert 5 samfunnsoppdrag (Missions) som et nytt og viktig virkemiddel under rammeprogrammet.

Fra EUs hjemmeside på Mission

Horisont Europa og samfunnsoppdrag

- Samfunnsoppdragene skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer innen 2030 ved å sette ambisiøse, men realistiske mål.
- Dette er storskala sektorovergripende initiativer som krever tettere oppfølging og involvering av departementene enn de andre virkemidlene i Horisont Europa.
- Samfunnsutfordringene skal utløse et bredt engasjement, deltakelse og finansiering fra ulike sektorer (ulike offentlige aktører, privat næringsliv mv.)
- og spille sammen med endringer i reguleringer, lovverk og politikk.

R&I Missions

Relating EU's research and innovation better to society and citizens' needs; with strong visibility and impact

A mission is a portfolio of actions across disciplines intended to achieve a **bold and inspirational and measurable goal** within a set timeframe, with **impact** for society and policy making as well as relevance for a significant part of the European population and wide range of European citizens.

Horizon Europe defines mission characteristics and elements of governance, and 5 missions areas.
Specific missions will be programmed within the Global Challenges and European Industrial Competitiveness pillar (drawing on inputs from other pillars)

May 2019 | Version 25

Fra EUs hjemmeside på Mission

5 samfunnsoppdrag under Horisont Europa

- Samfunnsoppdrag klimanøytrale og smarte byer (KDD/KLD)
- Samfunnsoppdrag klimatilpasning (KLD/KDD)
- Styringsmøter med andre departement (NFD, LMD, OED, SD, HOD og KD)
- Virkemiddelaktørene NFR og IN

Fra EUs hjemmeside på Mission

Samfunnsoppdrag på klimanøytrale og smarte byer

- EU vil etablere minst 100 klimanøytrale byer innen 2030
- Byer er ansvarlige for mer enn 70% av de globale utslippene av CO₂
- Byene skal også fungere som innovasjons- og demonstrasjonsaktører for andre byer
- Byene får tilgang til en felles plattform som EU har opprettet, for å understøtte byene i gjennomføring av samfunnsoppdraget
- Deltagende byer må forberede, signere og implementere såkalte klimaby-kontrakter

Norske byers engasjement

- Deltagelse i EUs «100 klimanøytrale byer»
 - Oslo, Trondheim og Stavanger (også Tromsø, Bodø, Bergen og Ålesund søkte)
- Drammen med i stort EU-finansiert klimaprojekt (16,5 mill. NOK)
- Deltagelse i Urban Transition Mission (globalt nettverk): Bergen og Bodø
- Andre aktive byer med klima- og eller smartbyfokus, klimamål/klimaplaner/klimabudsjett, ulike nasjonale og internasjonale nettverk

Nasjonalt oppfølging så langt – klimanøytrale byer

- Digitale samlinger H-2021 og fysisk seminar forskningens rolle 17. juni 2022 (CIENS)
- Fokus klima – det smarte er verktøy
- Bistand søknadsprosessen
- Samarbeidsforum med de 3 deltagende byene
- Oppfølging Agenda Kaupang rapport

Nye statlige planretningslinjer

Hurdalsplattformen

Evaluere de statlige planretningslinjene

- sikre at det legges til rette for vekst og utvikling i områder med svak eller negativ befolkningsutvikling
- ikke bidra til raskere nedbygging av dyrket mark
- alle kommuner skal ha mulighet til å utvikle små og store lokalsamfunn

Ekstern evaluering

- Evalueringsrapport fra Civitas forelå august 2022. En rekke anbefalinger om justeringer av dagens SPR BATP.

Faglige valg/nye begreper som vi nå vurderer:

- Vurdere å endret tittel – anbefaling *statlige planretningslinjer for bærekraftig arealbruk og mobilitet*
- En tydeliggjøring av at retningslinjene gjelder for hele landet, en tydeligere differensiering mellom områder med høyt eller lavt utbyggingspress
- Omfatter all arealdisponering og for å avveie mellom vern og utvikling av arealene
- Retningslinjene gjelder for alle utbyggingsformål
- Knytte SPR til bærekraftmålene og Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser på klima- og miljøområdet
- Hensyn til jordvern bør styrkes
- Hensyn til klima og natur bør styrkes - viktige arealer for friluftsliv, naturmangfold og karbonrike arealer skal tas hensyn til, slik at disse arealenes kvalitet og evne til økosystemtjenester, karbonlagring og klimatilpasning opprettholdes

Faglige valg/nye begreper som vi nå vurderer:

- Tydeliggjøre muligheten for at det, i kommuneplanens arealdel, kan legges til rette for spredt boligbygging i LNFR i kommuner med lavt utbyggingspress
- Gi retningslinjer for at det kan tilrettelegges for tilstrekkelig og variert boligbebyggelse, gode bomiljøer for alle. Vurdere om det bør utarbeides boligbehovsanalyser på regionalt nivå og at kommunene skal legge disse til grunn for kommunal planlegging sammen med analyser av boligmarkedet.
- Styrke hensynet til reindrift og hensyn til samiske interesser
- Styrke kvalitetsdimensjonen i fortetting. Formuleringen «I områder med stort utbyggingspress bør det legges til rette for arealutnyttelse utover det som er typisk» vurderes
- Styrke hensynet til kulturmiljø
- Vurdere å ta inn nye begrep som ombruk, gjenbruk, samlokalisering, sambruk og fellesarenaer

Balansekunst:

- Desentralisert og spredt utbygging og samtidig ivareta hensyn til jordvern, klima og natur, nedbygging av karbonrike arealer, økt kostnader til infrastruktur og tjenester for kommunene
- Knutepunktutvikling, fortetting og transformasjon - samtidig åpne for tydeligere differensiering og noe spredt boligbebyggelse
- Strengere krav til storbyområdene – bla tydeliggjøring av hvor nullvekstmålet gjelder – all vekst skal tas med sykkel, kollektiv og gange innenfor kommunene med byvekstavtaler
- Koordinere mot nye nasjonale forventninger og nye statlige planretningslinjer for klima (KLD)

